

Ο καθοριστικός ρόλος του φαρμακοποιού στον εμβολιασμό και στη βελτίωση της μικροβιακής αντοχής στον πληθυσμό της κοινότητας - Τι ανακοινώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Καθοριστικό κρίνει τον ρόλο του κοινοτικού φαρμακοποιού στον εμβολιασμό ομόφωνα η Ευρώπη, διεκδικώντας την άμεση επέκταση και ενίσχυση αυτού του ρόλου στις χώρες της Ένωσης, με τη Γενική Συνέλευση της PGEU να εγκρίνει ένα νέο σχετικό έγγραφο θέσεων.

Οι κοινοτικοί φαρμακοποιοί συνεισφέρουν ουσιαστικά στις στρατηγικές εμβολιασμού. Είναι οι πιο προσβάσιμοι επιστήμονες υγείας, τοποθετημένοι στην καρδιά των κοινοτήτων, ικανοί να παρέχουν πληροφορίες, συμβουλές και θεραπείες για τη μείωση του φόρτου των ασθενειών που μπορούν να προληφθούν με εμβόλια. Οι φαρμακοποιοί συμμετέχουν επίσης, σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με τον εμβολιασμό, αντιμετωπίζουν το δισταγμό και τις παρωχημένες απόψεις περί εμβολιασμού, συμβάλλοντας στην αύξηση της εμβολιαστικής κάλυψης.

«Η δυνατότητα εμβολιασμού στους φαρμακοποιούς βελτιώνει την προσβασιμότητα, την ευκολία για τους ασθενείς και κυρίως τα συνολικά ποσοστά εμβολιασμού. Το εκτεταμένο ωράριο λειτουργίας των φαρμακείων και ένα στρατηγικά κατανομημένο δίκτυο επαγγελματιών υψηλής ειδίκευσης προσφέρουν μια μοναδική ευκαιρία για επέκταση των υπηρεσιών εμβολιασμού. Δεκαπέντε χώρες στην Ευρώπη έχουν μέχρι στιγμής εφαρμόσει με επιτυχία προγράμματα εμβολιασμού, υπό τη διεύθυνση φαρμακοποιών, και βασιζόμαστε σε άλλες που θα ακολουθήσουν το παράδειγμά τους προς όφελος των ασθενών και της δημόσιας υγείας», τονίζει ο πρόεδρος της PGEU Koen Straetmans.

Το έγγραφο θέσης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού προτείνει ενέργειες, που μπορούν να ληφθούν για να μεγιστοποιηθεί η συμβολή των φαρμακοποιών στην αντιμετώπιση ασθενειών, οι οποίες μπορούν να προληφθούν με εμβολιασμό, ενώ παράλληλα συστήνει τρόπους βελτίωσης της εμβολιαστικής κάλυψης, όπως:

- Την επέκταση της φαρμακευτικής πρακτικής με την εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμού από φαρμακοποιούς με την κατάλληλη υποστήριξη από τα εθνικά συστήματα υγείας
- Την εισαγωγή προγραμμάτων εμβολιασμού στα εθνικά σχέδια προαγωγής της υγείας, με βάση τα φαρμακεία
- Την ενσωμάτωση των φαρμακοποιών στις εθνικές στρατηγικές εμβολιασμού, συμπεριλαμβανομένης της καμπάνιας επικοινωνίας σχετικά με την παραπληροφόρηση γύρω από τα εμβόλια

Γίνεται αντιληπτό πως η δυνατότητα διενέργειας των εμβολιασμών από τα κοινοτικά φαρμακεία αυξάνει τόσο την προσβασιμότητα όσο και την ευκολία για τους ασθενείς και κυρίως βελτιώνει τα συνολικά ποσοστά εμβολιασμού. Ο φαρμακοποιός της γειτονιάς είναι ο σύμβουλος υγείας του μέσου ασθενή, που επισκέπτεται συχνά το φαρμακείο του, αναπτύσσοντας με την πάροδο του χρόνου μία σχέση εμπιστοσύνης, καθοριστικής στο κομμάτι της πρόληψης όπου συμπεριλαμβάνεται και ο εμβολιασμός. Τα στοιχεία δείχνουν, ότι οι υπηρεσίες εμβολιασμού που βασίζονται στο φαρμακείο οδηγούν σε αύξηση των ποσοστών μεταξύ των ατόμων που είχαν χάσει τον εμβολιασμό τους το προηγούμενο έτος και σε εκείνους που διαφορετικά δεν θα είχαν λάβει εμβόλιο. Δείχνουν επίσης, ότι το ένα τρίτο των εμβολίων χορηγήθηκε εκτός εργάσιμων ημερών, υπογραμμίζοντας την προσβασιμότητα του δικτύου των κοινοτικών φαρμακείων και τη συμβολή στη μείωση των απουσιών από την εργασία.

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας έχουν γίνει άλματα στο κομμάτι του εμβολιασμού με πρωταγωνιστές τα κοινοτικά φαρμακεία. Ο ρόλος του Έλληνα φαρμακοποιού έχει ενδυναμωθεί με τη δυνατότητα χορήγησης αντιγριπικών εμβολίων και αντιτετανικών ορών στα φαρμακεία από το 2019, συμβάλλοντας θεαματικά στην αύξηση της εμβολιαστικής κάλυψης του πληθυσμού της κοινότητας.

Ακόμα, οι φαρμακοποιοί έχουν συμμετάσχει σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σχετικά με τον εμβολιασμό κατά του COVID-19, τον προγραμματισμό των ραντεβού των πολιτών τη δύσκολη περίοδο της πανδημίας, μια αμειβόμενη υπηρεσία που συνεχίζεται έως και σήμερα. Το 2023, μετά από διαβούλευση με το αρχείο ασθενών και ακολουθώντας προκαθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης, **οι φαρμακοποιοί εξουσιοδοτήθηκαν επιπλέον να χορηγούν το εμβόλιο της γρίπης χωρίς την ανάγκη ιατρικής συνταγής.**

Μικροβιακή Αντοχή - μία απειλή για τη δημόσια υγεία

Τον Ιούλιο του 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από κοινού με τα κράτη μέλη, υπέδειξε τη μικροβιακή αντοχή (ΜΑ) ως μία από τις τρεις μεγαλύτερες απειλές για τη δημόσια υγεία. Εκτιμάται ότι περισσότερα από 35.000 άτομα πεθαίνουν κάθε χρόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως άμεση συνέπεια λοίμωξης που οφείλεται σε βακτήρια ανθεκτικά στα αντιβιοτικά.

Η ΜΑ έχει σοβαρές συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία και στοιχίζει στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, καθώς μειώνει την ικανότητα πρόληψης και θεραπείας λοιμωδών νόσων, απειλεί, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα διενέργειας χειρουργικών επεμβάσεων, τη θεραπεία ανοσοκατεσταλμένων ασθενών, τη μεταμόσχευση οργάνων και την αντικαρκινική θεραπεία. Συνεπάγεται υψηλό κόστος για τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης των

χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελεί επίσης απειλή για την ασφάλεια των τροφίμων, καθώς έχει και αντίκτυπο στην υγεία των ζώων και στα συστήματα παραγωγής.

Το πρόγραμμα EU for Health παρέχει σημαντικά ποσά επενδύσεων για την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής ιδίως μέσω άμεσων επιχορηγήσεων στις αρχές των κρατών μελών για την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης της μικροβιακής αντοχής. Έχει σκοπό τη στήριξη των κρατών μελών στην εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης για τη μικροβιακή αντοχή στο πλαίσιο της προσέγγισης «My Health», στην πρόληψη και τον έλεγχο τόσο των λοιμώξεων της κοινότητας όσο και των λοιμώξεων που σχετίζονται με χώρους παροχής υπηρεσιών υγείας, καθώς και στην εφαρμογή των στρατηγικών αντιμικροβιακής επιτήρησης. Ο περιορισμός της διαθεσιμότητας στοχευμένων αντιβιοτικών, όπως οι κινολόνες, κρίνεται απαραίτητος για την πρόληψη της ανάπτυξης και της εξάπλωσης της MA.

Σύμφωνα με έρευνα του 2022, που αποκαλύπτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη Μικροβιακή Αντοχή, προκύπτει σαφής έλλειψη γνώσεων των Ευρωπαίων σχετικά με τα αντιβιοτικά, καθώς μόνο οι μισοί από τους ερωτηθέντες γνωρίζουν ότι είναι αναποτελεσματικά κατά των ιών, ενώ σχεδόν ένας στους δέκα πολίτες λαμβάνει αντιβιοτικά χωρίς συνταγή. Ακόμα, φαίνεται να υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, όσον αφορά την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Ένωσης στην αλόγιστη χρήση των αντιβιοτικών. Τα αποτελέσματα αυτά καταδεικνύουν την ανάγκη να αυξηθούν και να βελτιωθούν οι δραστηριότητες επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη MA και τη συνετή χρήση των αντιμικροβιακών σε όλα τα επίπεδα, ως μέσα προώθησης της γνώσης και της αλλαγής συμπεριφοράς.

Η εκπαίδευση, η ευαισθητοποίηση και η κατάρτιση των επαγγελματιών υγείας, της κτηνιατρικής και της γεωπονίας σχετικά με τη MA, ταυτόχρονα με την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της. Τα προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης και τα προγράμματα σπουδών θα πρέπει να περιλαμβάνουν υποχρεωτικά διατομεακή κατάρτιση και μαθήματα ικανοτήτων σχετικά με τη Μικροβιακή Αντοχή, την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, τους περιβαλλοντικούς κινδύνους, τη βιοπροφύλαξη και την αντιμικροβιακή επιτήρηση, κατά περίπτωση.

Τα εμβόλια είναι οικονομικώς αποδοτικά και ισχυρά εργαλεία για την πρόληψη των

μεταδοτικών νόσων τόσο στον άνθρωπο όσο και στα ζώα και ως εκ τούτου έχουν τη δυνατότητα να περιορίσουν την εξάπλωση των λοιμώξεων που συνδέονται με τη μικροβιακή αντοχή και να μειώσουν τη χρήση αντιμικροβιακών. Είναι αναγκαίο λοιπόν, να ενισχυθεί η διενέργεια του εμβολιασμού, καθώς και η ανάπτυξη και η διάθεση των εμβολίων και η εύκολη πρόσβαση σ' αυτά.

Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις και πάντα με γνώμονα την ασφάλεια του ασθενή και την προάσπιση της δημόσιας υγείας η ΕΥΡΩΠΗ ΕΝΘΑΡΡΥΝΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ :

Να διασφαλίσουν ότι θεσπίζονται μέτρα στον τομέα της ανθρώπινης υγείας για τη στήριξη της συνετής χρήσης αντιμικροβιακών παραγόντων σε περιβάλλοντα υγειονομικής περίθαλψης, όπως χώροι πρωτοβάθμιας παροχής αυτής και μονάδες μακροχρόνιας φροντίδας υγείας, **με τους εξής τρόπους:**

- να σχεδιάσουν μέτρα για τους επαγγελματίες του τομέα της υγείας, **συμπεριλαμβανόμενων των φαρμακοποιών** ώστε να διασφαλιστεί η τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών συνετής χρήσης εκ μέρους τους

- να θεσπίσουν προγράμματα για τη συλλογή και την ασφαλή απόρριψη των μη χρησιμοποιημένων, ληγμένων και υπόλοιπων αντιμικροβιακών φαρμάκων από την κοινότητα, τα νοσοκομεία και τις μονάδες μακροχρόνιας φροντίδας, **τα φαρμακεία**, τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τους παρόχους κτηνιατρικών φαρμάκων, τις κτηνιατρικές εγκαταστάσεις και τις εγκαταστάσεις παρασκευής αντιμικροβιακών

- να διασφαλίσουν, σε συνεργασία με τα ιδρύματα τριτοβάθμιας και επαγγελματικής εκπαίδευσης, ότι τα εθνικά προγράμματα σπουδών και τα προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων στην ιατρική, στη νοσηλευτική, στη μαιευτική, **στη φαρμακευτική**, στην οδοντιατρική, στην κτηνιατρική, στη γεωργία και στη γεωπονία, περιλαμβάνουν υποχρεωτική διατομεακή κατάρτιση και μαθήματα ικανοτήτων σχετικά με τη μικροβιακή αντοχή, την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, τους περιβαλλοντικούς κινδύνους, τη

βιοπροφύλαξη και την αντιμικροβιακή επιτήρηση, συμπεριλαμβανομένης της συνετής χρήσης των αντιμικροβιακών, κατά περίπτωση

- να αυξήσουν και να βελτιώσουν την επικοινωνία και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη μικροβιακή αντοχή και τη συνετή χρήση των αντιμικροβιακών με στόχο την προώθηση της γνώσης και της αλλαγής συμπεριφοράς με τους εξής τρόπους:

α. την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης του κοινού με εκστρατείες επικοινωνίας μεγάλης κλίμακας σχετικά με τη μικροβιακή αντοχή, κυρίως σχετικά με την πρόληψή της μέσω της υγιεινής, ειδικά της υγιεινής των χεριών, και τη συνετή χρήση των αντιμικροβιακών σε εθνικό επίπεδο

β. την ανάπτυξη στοχευμένων εκστρατειών επικοινωνίας για την ευαισθητοποίηση συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων, όπως των ηλικιωμένων, με τη χρήση κατάλληλων μέσων και διαύλων επικοινωνίας για τις συγκεκριμένες αυτές ομάδες

- να υποβάλουν δεδομένα σχετικά με τη μικροβιακή αντοχή και την κατανάλωση αντιμικροβιακών (εθνικό μητρώο) στο παγκόσμιο σύστημα επιτήρησης της μικροβιακής αντοχής και της χρήσης αντιμικροβιακών (Global Antimicrobial Resistance and Use Surveillance System - GLASS)

- να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, ιδίως όσον αφορά μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των επαγγελματιών του τομέα της υγείας με τις κατευθυντήριες γραμμές συνετής χρήσης και σχετικά με αποδεδειγμένα αποτελεσματικά μέτρα ευαισθητοποίησης

Ο φαρμακοποιός, ως στυλοβάτης της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, καλείται ακόμα μία φορά να διαδραματίσει κομβικό ρόλο στον περιορισμό ενός νοσηρού φαινομένου, όπως η

ανθεκτικότητα των μικροβίων και η εξάπλωση των λοιμώξεων που σχετίζονται με την αλόγιστη χρήση των αντιβιοτικών στην κοινότητα. Η πρόληψη είναι το παν. Με τη σωστή ενημέρωση των ασθενών, σχετικά με την ορθή χρήση των αντιμικροβιακών, τη συνεπή διενέργεια του ετήσιου αντιγριπικού εμβολιασμού, αλλά και τη γενικότερη ευαισθητοποίηση του κοινού για την αναγκαιότητα των εμβολίων στο γενικό πληθυσμό, ο φαρμακοποιός της κοινότητας μπορεί να επιτύχει, γρήγορα και αποδεδειγμένα, μία καλύτερη πρόγνωση στην αντιμικροβιακή αντοχή και τις επιπτώσεις της στην παγκόσμια υγεία.